

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus,

In de joodse wereld werd afgelopen week Simcha Thora – het feest van de vreugde der wet gevierd. Er wordt vreugdevol gevierd dat de woorden van de Wet ruimte scheppen voor en richting wijzen naar het goede leven en samenleven van mensen met elkaar. En die woorden hebben mensen hard nodig. Want we leven in een weerbarstige wereld, waarin het menselijk bestaan kwetsbaar en breekbaar is. En dat niet in de laatste plaats door de onmacht, de onwil en het onverstand van mensen. Mensen kunnen elkaar zo dwars zitten of elkaar zo in de weg zitten, dat zij elkaars leven en dat van de mensen om hen heen onmogelijk maken, ja tot een hel maken. Ook in dergelijke situaties poogt de Wet op verschillende manieren ruimte te scheppen voor toekomst.

Dat komt aan de orde in de discussie die de Farizeeën met Jezus voeren. Overigens is het van de kant van de Farizeeën geen eerlijke discussie, zij hebben een verborgen agenda. Ze zijn niet echt geïnteresseerd in zijn inzichten, maar willen hem publiekelijk onderuit halen. Ze vragen naar de mening van Jezus over echt-scheiding. Jezus speelt de vraag terug. Als Schriftkenners weten de Farizeeën toch dat Mozes, dat de Thora, de Wet daartoe de ruimte geeft? En de Farizeeën verwijzen dan naar de scheidsbrief, waarmee een man zijn vrouw kan wegzenden.

Zeker - zegt Jezus- dat staat er, maar dat is zeker niet positief bedoeld. Het is een noodmaatregel, die alles te maken heeft met de harteloosheid en koppigheid van mensen, ja van mannen. De schrijvers van de Wet kenden hun pappenheimers. Door harteloosheid kunnen mensen elkaars leven zo verzieken en verpesten, dat hun leven samen tot een hel wordt. En door koppigheid en dwarsheid blijkt het vaak niet mogelijk de vastgelopen situatie open te breken en tot verzoening te komen en opnieuw te beginnen. Wat dat betreft is de Wet heel realistisch. In dergelijke situaties is het beter dat mensen uit elkaar gaan. Vandaar de scheidsbrief. Maar dat is en blijft een nederlaag voor iedereen, die daarbij betrokken is. Een nederlaag. Het gaat om een keuze uit twee kwaden, waarbij scheiding de keuze voor de minst kwade kan zijn. En die minst kwade moet je niet goed noemen, al moet je wel proberen er het beste van te maken. Het zo menselijk mogelijk te doen.

Over die nederlaag, die vaak zo ontwrichtend werkt, daar kunnen we in onze samenleving van meepraten. 1/3 van de huwelijken, die jaarlijks worden gesloten, lopen stuk. Ze veroorzaken veel pijn verdriet en ellende. De mogelijkheid van scheiding is bepaald geen vreugde der wet, maar een noodmaatregel om erger te voorkomen. Bij die pijn en ellende gaat het dan bepaald niet alleen om de partners, maar ook om de kinderen, om de families, om de vriendenkringen. Op al die kringen heeft het maar al te vaak negatieve gevolgen en leidt het tot verstoorde relaties. De menselijke verbondenheid van liefde, vriendschap verbreekt en valt uit elkaar en het kost heel veel moeite, liefde en geduld om die breuken in de nieuwe situatie enigszins te herstellen. Maar de littekens blijven.

Dat is wat Jezus naar voren wil brengen. Jezus wijst de mogelijkheid van scheiding niet af. Het gaat hem bij de Wet van Mozes niet om regels wat er nu precies wel en niet mag, maar hij wil het mensen ook niet te gemakkelijk maken. Hij roept hen op om heel goed na te denken over wat je doet: besef je wel wat je aanricht, wat je elkaar en anderen aandoet bij een scheiding? En wat betekenen in dat licht woorden als 'trouw' en betrouwbaarheid. Zijn dat meer dan woorden? Hoe blijf je die invullen ook als een scheiding onvermijdelijk is. Ook dan blijft er altijd een wederzijdse verantwoordelijkheid voor elkaar. Zeker als er kinderen zijn.

Jezus denkt niet vanuit regels maar vanuit menselijke verbondenheid met en verantwoordelijkheid voor elkaar. Dat is wat we al horen in het scheppingsverhaal, zegt Jezus. Mensen – mannelijk en vrouwelijk, in verscheidenheid - zijn in Gods licht op elkaar aangewezen, met elkaar verbonden, elkaar tot hulp om met elkaar ruimte te scheppen voor goed leven en samenleven en te werken aan toekomst. Op die verantwoordelijkheid wil Jezus in Gods Naam mensen aanspreken, aan blijven spreken ook als scheiding de minst slechte oplossing blijkt in relaties van mensen.

Maar Hij blijft het een nederlaag noemen. Een nederlaag die op gespannen voet staat met trouw en betrouwbaarheid jegens elkaar. Zijn pittige uitspraken zijn niet zozeer om mensen te veroordelen, maar zijn bedoeld om mensen op het hart te binden hun verantwoordelijkheid voor de mensen met wie ze verbonden zijn niet lichtvaardig op te geven, maar om heel serieus na te denken over wat trouw en betrouwbaarheid in een vastgelopen situatie van mogelijke scheiding kunnen betekenen en oprecht te zoeken naar wegen die ruimte scheppen voor toekomst.

Als Jezus over de discussie met de Farizeeën met zijn leerlingen napraat, dringen moeders met kleine kinderen het huis binnen om dichterbij Jezus te komen. Niet om Hem in bewondering aan te raken, zoals wij bij onze idolen doen. Nee, het is juist omgekeerd. De moeders willen dat Jezus hun kinderen aanraakt, hen zegent om hen als het ware Gods liefde te laten voelen. Voelbaar te maken en zichtbaar te maken dat God ons mensen op handen wil dragen.

Moeders met kleine kinderen. Voor onze oren is dat in het licht van het voorafgaande veelbetekenend. Want wij

weten maar al te goed, dat juist bij scheidingen kinderen slachtoffer zijn. Hun leven komt volledig op z'n kop te staan. Ze zitten vaak in loyaliteitsconflicten, voelen zich schuldig (volstrekt onterecht), ouders zijn vaak zozeer met zichzelf bezig, dat kinderen zich aan de kant geschoven voelen etc. etc. Zij zijn vaak de echte slachtoffers, kwetsbaar en weerloos, afhankelijk als zij vaak zijn. Zo breken de moeders in in het gesprek van Jezus en zijn leerlingen. En dat kan de houding van de leerlingen verklaren. Ze worden gestoord in hun concentratie. Ze vinden het maar lastig die kinderen. Die horen netjes en rustig op de achtergrond te blijven. Maar de moeders laten zich niet tegenhouden. Ze zetten door en Jezus neemt het voor hen op en plaatst de kleine kinderen op de voorgrond, in het midden en zegent hen.

Met dat gebaar onderstreept Hij Gods bijzondere liefde en ontferming voor zijn kinderen, ja voor alles wat zwak en klein is, weerloos en machteloos, kwetsbaar en breekbaar. Want dat is waar de kinderen hier voor staan. Juist voor hen wil God zich inzetten en juist op hen richt Hij ook onze ogen en onze harten. Een samenleving is in Gods ogen pas humaan als de kleinen en de zwaksten tot hun recht komen. Zo wijst het kind in het midden niet alleen op Gods bijzondere zorg en aandacht, maar ook op onze menselijke roeping om in Gods Naam in leven en samenleven aandacht te hebben en zorg te dragen voor al wie klein en zwak is, weerloos en afhankelijk. Zonder hen kan het Koninkrijk van Gods vrede niet beginnen. Dat maakt het zegenende gebaar van Jezus duidelijk.

Zo staan de kinderen ook voor de toekomst. Inzet voor kinderen is tegelijk inzet voor de toekomst. Het gaat er om dat kinderen geen kinderen van de rekening worden. Dat zij als zij groot worden, niet de rekening gepresenteerd krijgen van wat vorige generaties hebben gedaan of nagelaten. Is dat ook niet aan de orde in de klimaatdiscussies. Hoe we de aarde leefbaar en bewoonbaar kunnen houden voor ook toekomstige generaties? Zijn wij ouderen bereid daarin te investeren met het oog op onze kinderen en kleinkinderen?

In dat licht roept Jezus zijn leerlingen op om als een kind open te staan voor het Koninkrijk van God, om als een kind te geloven in de toekomst van dat Koninkrijk van Gods vrede en te vertrouwen dat God zijn weg naar dat rijk van liefde vrede en recht zal doorzetten.

Geloven als een kind heeft dus niets met kinderachtigheid te maken, maar heeft alles te maken met openstaan naar de toekomst in het licht van God en zijn Belofte. Geen berusting met het bestaande, geen berusting in de feitelijkheid van onrecht en onmenselijkheid, van de actualiteit van geweld en terreur. Geloven als een kind is vol verwondering openstaan voor de goede mogelijkheden die het leven en samenleven op Gods aarde bieden. Vol verwondering hoe prachtig het leven en samenleven kan zijn, hoe goed mensen het met elkaar kunnen hebben. Dat kind in ons dat verwonderd open staat naar de toekomst en daadwerkelijk opstaat voor die toekomst, moet niet gedood worden in cynisme en nihilisme en onverschilligheid als we ouder worden. Die wilde haren moeten we niet verliezen. De wilde haren van geloof in de toekomst, van geloof in de macht van liefde en ontferming, in de kracht van gerechtigheid en solidariteit. Die wilde haren van inzet voor vrede en verzoening, voor menselijkheid mogen we niet verliezen, hoe kaal we misschien ook worden.

Wie zegt of denkt: ach toen ik een kind was, jong, heb ik het ook geprobeerd, had ik ook idealen, geloofde ik werkelijk in de macht van de zachte krachten, maar nu ik ouder en wijzer ben geworden, vraag ik me af: heeft die inzet wel zin? Is het niet vergeefse moeite? Want wat helpt het? Ik laat het maar aan God over, laat de goede God maar zorgen... Wie dit zegt of denkt, doodt het kind in zichzelf, doodt het geloven als een kind in zichzelf. Wie dit zegt of denkt, gelooft het verder wel... en doet verder niets met zijn geloof in God en zijn toekomst. Het is een geloof zonder toekomst, een dood geloof.

Geloven als een kind is ook leven vanuit een basisvertrouwen. Zoals een kind een basisvertrouwen heeft in zijn ouders, in volwassenen, die voor hem zorgen en daarin ook geborgenheid vindt, zo is geloven in de allereerste plaats een basisvertrouwen, nl dat wij in ons leven gedragen worden in Gods liefde en geborgen zijn in zijn trouw. Maar dat wil niet zeggen dat wij geen angsten kennen en geen moeiten hebben, die dat vertrouwen op de proef stellen. Er gebeurt teveel om ons heen en soms ook met onszelf, dat dat vertrouwen lijkt te overweldigen. Ellende, ziekte, pijn, verdriet enz. enz. Het kan de bodem onder je leven wegslaan. Zoals een kind in die situaties vertrouwen en geborgenheid kan ervaren bij zijn ouders, zo kunnen volwassenen in de diepte vertrouwen en geborgenheid vinden bij mensen, die er voor ons zijn in ellendige situaties en ons niet los laten. Zo mogen we ook geloven, er op vertrouwen dat God er voor ons zijn zal, ons vasthoudt en niet los laat en met ons meegaat. Niets kan ons scheiden van Gods liefde, zingt Paulus in zijn Romeinenbrief.

Tenslotte: geloven als een kind is ook geloven met ruimte voor vragen, is geloven zonder dat je overal een antwoord op hebt. Zoals een kind je horendol kan maken met het maar blijven doorvragen naar het waarom der dingen, zo blijven er ook in het geloof bij alle vertrouwen in God en Zijn Toekomst heel veel vragen over en open. Geloven daagt uit tot een gesprek daartoe, een nooit eindigend gesprek. Geloven daagt uit tot een samen zoeken maar antwoorden en elkaar de ruimte geven voor verschillende antwoorden, voor verscheidenheid en veelkleurigheid in geloven. En dat vraagt om een liefdevolle openheid van mensen naar elkaar. Maar de basis is en blijft: er op vertrouwen gedragen te worden in Gods liefde en geborgen te zijn in Gods trouw. Dat is wat Jezus ons duidelijk maakt in een kind in ons midden.

Amen